

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี

Desirable Characteristics of School Administrators under the Special Education Bureau in Lopburi Province

นันทพร ชุ่มทวี¹, ธันยนันท์ ทองบุญตา², ภูวดล จุลสุคนธ์³

Nantaporn Chumtawe¹, Thanyanan Thongboonta², Phuwadol Chulsukon³

Corresponding Author E-mail: aomnantaporn396@gmail.com

Received: 2025-09-30; Revised: 2025-11-02; Accepted: 2025-11-25

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้บริหาร 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู จำนวน 173 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่าง ใช้สถิติ t-test Independent และหาค่าความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้สถิติ F-test : One Way Anova เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดีของฟิชเชอร์ ผลการวิจัยพบว่า

1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายด้านพบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบจำแนกตามเพศไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน ขณะที่จำแนกตามระดับการศึกษาแตกต่างกันเฉพาะ ด้านมนุษยสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ พบความแตกต่างทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยเฉพาะด้านความเป็นผู้นำและด้านความรู้ความสามารถ 3) ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่พบว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี แตกต่างจากกลุ่มที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์, ผู้บริหารสถานศึกษา, การศึกษาพิเศษ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² Students in the Master of Education program, majoring in Educational Administration, Thpsauri Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² Advisor, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

³ Advisor, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study (1) the level of desirable characteristics of school administrators under the Special Education Bureau in Lopburi Province, and (2) to compare these characteristics by gender, educational level, and work experience. The sample consisted of 173 school administrators and teachers who were selected through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with a content validity index ranging from 0.60 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.99. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Fisher's LSD for pairwise comparisons. The research findings revealed that:

1) Overall, the desirable characteristics were at the highest level. In particular, morality and ethics, personality, human relations, and knowledge and competency were rated at the highest level, while leadership was rated at a high level. 2) There were no significant differences by gender, while educational level showed a significant difference only in human relations. 3) Work experience showed significant differences overall and in leadership as well as in knowledge and competency, with administrators having less than 5 years of experience differing significantly from those with 5-10 years and more than 10 years of experience.

Keywords: Desirable Characteristics, School Administrators, Special Education

บทนำ

การศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สร้างสังคมและสร้างชาติได้เปรียบของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งมุ่งพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต (ราชกิจจานุเบกษา. 2561: 7) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานทั้งด้านวิชาการ การจัดการบุคลากร และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา (ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. 2560: 3)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีคุณลักษณะสำคัญหลายด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล คุณธรรม จริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ที่ดี การใช้แผนงาน และข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงาน ตลอดจนความสามารถในการพัฒนาตนเอง ครู และนักเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา (การดี อนันต์นารี. 2557: 268)

สำหรับโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ภายใต้การกำกับของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กพิการและผู้ด้อยโอกาส จำนวน 183 แห่ง ทั่วประเทศ โดยเน้นการจัดการศึกษาตามความสามารถและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน มีการจัดหลักสูตรเฉพาะและส่งเสริมให้เกิดการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งต้องการผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และจิตวิญญาณของนักการศึกษาที่เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นสำคัญ (การศึกษาพิเศษ. 2560: 7)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาช่วยให้ผู้บริหารได้นำไปพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มความสามารถตามศักยภาพและพัฒนาหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามภารกิจ และอำนาจหน้าที่ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

พูลศรี จันทร์ผ่อง (2561: 10) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งของรัฐและเอกชน มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการทำงาน วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินความสำเร็จของงานในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ทุกสถาบัน และทุกองค์การที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา

สุภาพร ยมสาร (2558: 14 - 15) กล่าวว่า ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มีนโยบายมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรผู้บริหารจึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ตลอดจน คุณลักษณะหลายประการมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อนำองค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

กัญญณัช สมศรีกิจ (2561: 44) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งบริหารสถานศึกษา โดยกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย ดำเนินงานอย่างมีระบบแบบแผน ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จและเกิดประโยชน์สูงสุด

4. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

อัจฉรา คำพูล (2560: 11) กล่าวว่า ทักษะการบริหาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหาร ในการใช้ความรู้ ความสามารถ เทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างคล่องแคล่ว แม่นยำและเกิดประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

ชุดิมา สุทธิวาริ (2560: 42) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหาร หมายถึง คุณสมบัติที่ดีของผู้บริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จ สะท้อนถึงประสิทธิภาพขององค์กร

2. ความสำคัญของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

สต็อกคิลล์ (Stogdill. 1974: 119) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมีความสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานในองค์กรประสบความสำเร็จได้คุณลักษณะของผู้บริหารที่ตรงตามสมมติฐานของงานวิจัย คือ คุณลักษณะความเฉลียวฉลาด การตัดสินใจที่ดี มีความกระตือรือร้น ความทะเยอทะยาน มุ่งสู่ความสำเร็จ รับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม มีแรงจูงใจด้านอำนาจ มั่นใจ ในตนเอง อดทนต่อความเครียดได้ ดังนั้น คุณลักษณะของผู้บริหารที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

สต็อกคิลล์ (Stogdill. 1974: 35 - 71) กล่าวว่า ความเป็นผู้นำเกิดจากการผสมระหว่างคุณสมบัติของผู้นำและบริบท ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะมนุษยสัมพันธ์ และความสามารถสร้างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนเป้าหมายของโรงเรียน

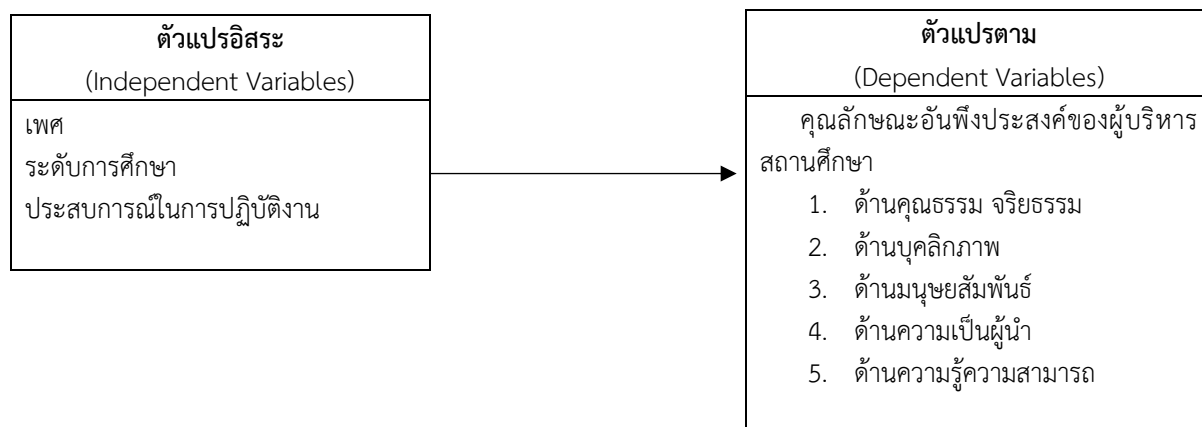
คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษต้องมีสมรรถนะหลัก 5 ด้าน ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การส่งเสริมความเชี่ยวชาญ การยึดมั่นจริยธรรม และการทำงานเป็นทีมพร้อมสมรรถนะทางการบริหาร 6 ด้าน ได้แก่ สภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ การวางกลยุทธ์ภาครัฐ ศักยภาพในการนำการเปลี่ยนแปลง การควบคุมตนเอง และการสอนงาน พร้อมมอบหมายงาน เพื่อสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ในการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ทบทวนและวิเคราะห์วรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศเพื่อนำแนวคิดและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักของการวิจัย ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เน้นความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และความสามารถในการสร้างความไว้วางใจต่อผู้ร่วมงาน ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ มุ่งเน้นความมั่นใจ ทักษะการสื่อสาร และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในองค์กร ส่วนด้านความเป็นผู้นำ และความรู้ความสามารถ เน้นความสามารถในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา การปรับตัวตามสถานการณ์ และความรู้เชิงบริหารการศึกษา การทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวช่วยให้ผู้วิจัยสามารถออกแบบตัวชี้วัดและเครื่องมือเก็บข้อมูล ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารได้อย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านคุณธรรม บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ และความรู้ความสามารถ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ซึ่งผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของ Stogdill (1974: 35 - 71)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 276 คน รวมทั้งสิ้น 314 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้วิจัยใช้เปิดตารางของเครซีและมอร์แกนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 173 คน แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวนน้อยกว่าครู ได้กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง 15 : 85 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 26 คน และครู ร้อยละ 85 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 147 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วยเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านบุคลิกภาพ 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านความเป็นผู้นำ 5) ด้านความรู้ความสามารถ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านบุคลิกภาพ 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านความเป็นผู้นำ 5) ด้านความรู้ความสามารถ
2. วิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างแบบสอบถาม ได้กำหนดประเด็นให้ครอบคลุมขอบเขตที่กำหนดในกรอบแนวคิดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้าง เพื่อพิจารณาปรับปรุงให้สอดคล้องกับขอบเขตที่กำหนด

5. การตรวจสอบความเที่ยงตรง ได้นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ทำการตรวจสอบเบื้องต้น และมีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability)

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.990

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี

2. เมื่อโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี อนุญาตให้เก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้การตอบแบบสอบถาม

3. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมแบบสอบถามไปถึงผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 173 คน จำแนกผู้บริหาร จำนวน 26 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 147 คน โดยดำเนินการจัดส่งด้วยไปรษณีย์

4. ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามคืน และนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

5. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง

6. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง

7. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตาราง โดยแปลความหมายการให้คะแนนจากค่าเฉลี่ย

8. เปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติ t-test Independent และเมื่อจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้สถิติ F-test : One Way Anova เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดีของฟิชเชอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อวัดความเที่ยงตรง (validity) คำนวณจากสูตร
2. การหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามหา โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) คำนวณจากสูตร
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม
 - 3.1 การหาค่าร้อยละ (percentage) คำนวณจากสูตร
 - 3.2 การหาค่าเฉลี่ย (mean) คำนวณจากสูตร
 - 3.3 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร
4. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี
 - 4.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างประชากร 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน คำนวณจากสูตร
 - 4.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) คำนวณจากสูตร
 - 4.3 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีแอลเอสดี Least Significant Difference (LSD) ของฟิชเชอร์ (Fisher) คำนวณจากสูตร

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี
 - 1.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ด้านคุณธรรม จริยธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงานชัดเจน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้อื่นอยู่เสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความเคารพ ศรัทธาในเกียรติของตนเองและผู้อื่นอยู่เสมอ
 - 1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ด้านบุคลิกภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีกริยาท่าทางที่ดีเหมาะสมและผู้บริหารสถานศึกษา มีอารมณ์มั่นคง มีเหตุผล สุภาพ ร่าเริง แจ่มใส ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยแสดงออกอย่างเหมาะสม และ 3) ผู้บริหาร

สถานศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำงานมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งกายสุภาพเหมาะสมตามโอกาสต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษามีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ และ ผู้บริหารสถานศึกษาโอ้ออมเอื้ออารีต่อผู้อื่นเสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลิกภาพเป็นกันเองต่อผู้ร่วมงาน 2) ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นและปัญหาของผู้ร่วมงานอย่างใจเย็น และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีการทักทายพูดคุย พบปะผู้ได้บังคับบัญชาในสถานศึกษาสม่ำเสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความตั้งใจต่อผู้ร่วมงาน

1.4 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ด้านความเป็นผู้นำ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างทีมงานที่ดี 2) ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำติชมผู้ร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาเสมอ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความก้าวหน้าในหน้าที่อย่างเสมอภาค

1.5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ด้านความรู้ความสามารถ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นประชาธิปไตยในการรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานอย่างจริงใจ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของงานอย่างชัดเจน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในการทำงานให้บรรลุตามสำเร็จ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหาร สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน มีดังนี้

2.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร จำแนกตามเพศ พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวมและ รายด้านแล้ว ไม่แตกต่างกัน

2.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้นำและด้านความรู้ความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี แอลเอสดีของฟิชเชอร์ มีผลดังนี้

2.3.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านความเป็นผู้นำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ 1) น้อยกว่า 5 ปี กับ 5 - 10 ปี 2) น้อยกว่า 5 ปี กับ มากกว่า 10 ปี

2.3.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านความสามารถ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ คือ น้อยกว่า 5 ปี กับ 5 - 10 ปี

2.3.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ 1) น้อยกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี 2) น้อยกว่า 5 ปี กับ มากกว่า 10 ปี

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในจังหวัดลพบุรี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ แก้วมณี โสพิน (2563: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของข้าราชการครูในเครือข่ายพันธปัญญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยเฉพาะด้านคุณธรรมจริยธรรม บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ และความรู้ความสามารถ ส่วนด้านความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมต่อการดำรงตำแหน่งผู้นำทางการศึกษา และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกมิติของการบริหารสถานศึกษา

1.2 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารให้ความสำคัญกับหลักคุณธรรมและจริยธรรมอย่างสูง เช่น ความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ความรับผิดชอบ และความเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผลการดำเนินงานที่แสดงออก ซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมช่วยสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี มีบรรยากาศการทำงานที่สร้างสรรค์ และส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยจิตสำนึกอันดีงาม นอกจากนี้ การมีคุณธรรมจริยธรรมสูงยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างรอบคอบและเป็นธรรม ส่งผลให้ครู บุคลากร และผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจและยอมรับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภากร ทัตมาลี (2562: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง ทั้งลักษณะภายนอกและภายใน บุคลิกภาพที่โดดเด่นของผู้บริหารประกอบด้วยความมั่นใจในการสื่อสาร ท่าทางกิริยาที่เหมาะสม การสุภาพและ อ่อนน้อมถ่อมตน ตลอดจนการสร้างที่น่าเชื่อถือและความประทับใจในสายตาของบุคลากร คุณลักษณะเหล่านี้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมความร่วมมือ และสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาทั้งด้านวิชาการและการบริหารจัดการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นื่องนุช จรรยาเอก (2559: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารมีทักษะในการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างดี โดยเฉพาะในองค์กรที่ซับซ้อนและต้องการความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย เช่น โรงเรียนการศึกษาพิเศษ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีช่วยให้ผู้บริหารสามารถเข้าใจความต้องการและรู้สึกของบุคลากร สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขข้อขัดแย้ง ลดความตึงเครียด และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ทำให้การบริหารงานราบรื่น และเกิดความร่วมมืออย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ จักรวันนา (2567: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านมนุษยสัมพันธ์ รัยด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทาง วางแผน สื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน พร้อมสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือจากบุคลากร ความสามารถด้านความเป็นผู้นำช่วยให้สถานศึกษาสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและความท้าทายได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำสูงยังสามารถส่งเสริมพัฒนาองค์กรให้เติบโตอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวงศ์ อิมพัฒน์ (2565: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเป็นผู้นำ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ การบริหารจัดการ และความรู้เฉพาะทางเกี่ยวกับนักเรียนพิเศษ เช่น ความเข้าใจในลักษณะและความต้องการเฉพาะของนักเรียน การวางแผนและจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และการพัฒนาบุคลากร ซึ่งช่วยให้สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาของนักเรียนพิเศษได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ทิพย์คงคา

(2564: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความรู้ความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

2.1 จำแนกตามเพศ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้บริหารทุกคนต้องปฏิบัติงานตามนโยบายและภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ ทองหล่อ (2561: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับสูง โดยไม่แตกต่างกันตามเพศอย่างมีนัยสำคัญ

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ระดับการศึกษา แม้สำคัญต่อพื้นฐานความรู้ แต่ความสำเร็จในการแสดงออกถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์เกิดจากประสบการณ์ การอบรม และวัฒนธรรมองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐภูมิ สุวรรณชาติ (2563: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 พบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา

2.3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงกว่า โดยเฉพาะด้านการจัดการปัญหา การตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์ และภาวะผู้นำ ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของประสบการณ์ในการฝึกฝนและพัฒนาทักษะผู้บริหารสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งแก้ว ห้วยจันทร์ (2560: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในเขตอำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า ผู้บริหารบางรายยังให้ความสำคัญกับการเคารพเกียรติของตนเองและผู้อื่นไม่เต็มที่ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมแนวคิดจริยธรรมเชิงสัมพันธ์ โดยเน้นการให้เกียรติและยอมรับ ความแตกต่างผ่านกิจกรรมสะท้อนตนเอง เวทีข้อป และกรณีศึกษาทางจริยธรรม เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกด้านคุณค่า และความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

1.2 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ผู้บริหารบางรายยังมีความแข็งแรงของร่างกายและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่นไม่เต็มที่ จึงควรส่งเสริมสุขภาพกายและใจอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพประจำปี และการฝึกสร้างน้ำใจ ความเมตตาและความเข้าใจผู้อื่น เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร

1.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริหารบางรายยังแสดงความจริงใจต่อผู้ร่วมงานไม่เต็มที่ จึงควรพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงสัมพันธ์ การเปิดเผยความคิดเห็น การชี้แจงเหตุผล และการยอมรับข้อผิดพลาด เพื่อสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือที่ดี

1.4 ด้านความเป็นผู้นำ พบว่า ผู้บริหารบางรายยังให้โอกาสความก้าวหน้าแก่บุคลากรไม่เสมอภาค ควรเน้นภาวะผู้นำแบบเสริมสร้าง โดยสนับสนุนโอกาสอบรมและพัฒนาวิชาชีพอย่างทั่วถึง มอบหมายงานอย่างยุติธรรม และให้การยอมรับอย่างเป็นกลาง เพื่อสร้างแรงจูงใจและความมั่นใจในการปฏิบัติงาน

1.5 ด้านความรู้ความสามารถ พบว่า ผู้บริหารบางรายยังต้องพัฒนาทักษะในการสร้างแรงบันดาลใจ ให้บุคลากรเชื่อมั่นในงานและเป้าหมายองค์กร จึงควรส่งเสริมการใช้เทคนิคการโค้ชชิ่ง การให้คำปรึกษา การสื่อสารจริงใจ และการวางเป้าหมายร่วมกับทีมงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการนำองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลายจังหวัดหรือหลายเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนภาพรวมของผู้บริหารการศึกษาพิเศษในระดับภูมิภาคมากยิ่งขึ้น และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายอย่างกว้างขวาง

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระหว่างผู้บริหารในโรงเรียนการศึกษาพิเศษกับผู้บริหารในโรงเรียนทั่วไป เพื่อค้นหาคำประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะ หรือจุดเด่นที่เป็นจุดต่างในการบริหารจัดการในแต่ละบริบท ซึ่งอาจนำไปสู่การออกแบบหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะทางได้อย่างเหมาะสม

2.3 ควรเพิ่มเติมแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร เช่น ค่านิยมส่วนบุคคล ความเชื่อ แรงจูงใจ หรือวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเบื้องลึกของพฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริหารได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

การศึกษาพิเศษ. (2560). คู่มือการจัดการศึกษาเฉพาะความพิการในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.

กัญญณัช สมศิริกิจ. (2561). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาตามแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

กิ่งแก้ว ห้วยจันทร์. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในเขตอำเภอศรีราชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

แก้วมณี โสพิน. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของข้าราชการครูในเครือข่ายพันธสัญญาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. วารสารการประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 11. 11(1): 1316-1317.

ชุตินา สุทธิวร. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐวงศ์ อัมพพันธ์. (2565). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. 11(43): 194.

ณัฐวุฒิ สุวรรณชาติ. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ. 10(3): 80-89.

ฐาภา ทัตมาลี. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทัศนีย์ ทิพย์คงคา. (2564). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2560). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ครูสภาวิทยาจารย์.

นันทศักดิ์ สุขโข. (2560). คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

น้องนุช จรรยาเอก. (2559). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร. วารสารการบริหารการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพ. 12(2): 45-58.

บวร เทศารินทร์. (2560). ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2568, จาก <http://www.teacherleader.ac.th/article/2560/bowon>.

- ปริญญ์ ศรีพรหม. (2561). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- พูลศรี จันทร์ผ่อง. (2561). ภาวะผู้นำและการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิชาการ.
- ไพโรจน์ จักรวันนา. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการ
ปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วารสารการบริหารและ
สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 7(4): 328.
- ภาณี อนันต์นาวิ. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร. 5(2): 268.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- วรลักษณ์ ทองหล่อ. (2561). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพ. 12(2): 20-33.
- วรัญญา หามา. (2562). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุริรัตน์ โพธิ์เลีย. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี-ระยอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาพร ยมสาร. (2558). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการจัดการศึกษา (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อัจฉรา คำพูล. (2560). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Bass, B. M. (1990). Bass & Stogdill's handbook of leadership: Theory, research, and managerial
applications. (3rd ed.). New York: Free Press.
- Gardner, J. W. (1989). On leadership. New York: Free Press.
- Smith, W. F. (1974). Educational administration: A modern introduction. Boston: Allyn and Bacon.
- Stogdill, R. M. (1948). Personal factors associated with leadership: A survey of the literature. The Journal
of Psychology. 25(1): 35-71.
- _____. (1974). Handbook of leadership: A survey of theory and research. New York: Free Press.
- Yukl, G. (1998). Leadership in organizations. (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.